

Oblasťné veliteľstvo SNB Banská Bystrica.

Čís.jedn.56 dôv./48.

D e n n í k

udalostí od 20.2.1948 do 24.00 hod. dňa 26.februára 1948.

Rozkaz Zemského veliteľstva SNB číslo 34 dôv./48 z 6.3.1948.

Zemské veliteľstvo SNB B r a t i s l a v a .

Deň	Hodina	V e c	Poznámka
1948 20.2.	Odpoľudňa	Obyvateľstvo obvodu tunajšieho veliteľstva SNB ako aj príslušníci SNB, okrem niektorých politických činiteľov nevedelo, čo sa v najbližších hodinách príhodi, ale tušilo, že nastane nejaká zmena, lebo napätie medzi politickými stranami sa značne vyostriilo a bolo pozorovať ruch na sekretariátoch tej-ktorej politickej strany. Inak deň prešiel v celom obvode tun.veliteľstva SNB bez zvláštnych udalostí.	
21.2.	0.30 hod.	Z rozhlasu sa dozvedelo obyvateľstvo ako aj príslušníci SNB o demisii ministrov za stranu národne soc., lidovú a DS.	
	0.45 hod.	Oblasťné veliteľstvo SNB obdržalo rádogram o vyhlásení prísnej pohotovosti, o čom boli ihneď upovedomené všetky útvary SNB. Pričom som vydal rozkaz, aby za každých okolností udržali verejný poriadok klud a bezpečnosť a zamedzili každým protištátnym akciám, počas nastalej vládnej krízy. Súčasne som nariadil, aby sledovali pohyb, styky a činnosť osôb, ktoré by mohli prechádzať v úvahu ako rušitelia verejného poriadku, kludu a bezpečnosti, alebo rozširovať nepravdivé zprávy.	
	2.00 hod.	Okresní velitelia SNB hlásili, že podriadené útvary SNB boli upovedomené o nariadenej prísnej pohotovosti.	
	2.15 hod.	Z Podbrezovej odišla závodná rada Stredoslovenských Železiarní do Prahy na celoštátny zjazd závodných rád.	
	7.30 hod.	V národnom podniku Pohorelá na smaltovanie železného tovaru, bola zriadená závodná stráž z odbojových složíek v počte 16 mužov. V ranajších hodinách rozšírila sa zpráva o odstúpení 12 ministrov a o tvorení sa novej vlády. U väčšiny obyvateľstva, najmä však v priemyselnom podniku na Pohroní, t.j. v Podbrezovej, na Piesku, v Hronci, medzi vrstvami robotníckej triedy, bola táto zpráva prijatá s nadšením.	
	10.00 hod.	Obyvateľstvo v obvode tunajšieho veliteľstva SNB, vľášť však v okresných mestách, s kludom vypočulo prejav predsedu vlády Klementa Gottwalda na mohutnej manifestácii v Prehe, ktorý prenášal v okresných mestách a v priemyselných závodoch aj miestny rozhlas. V Ban. Bystrici a vo Zvolene bol tržný deň a preto uvedený prejav vypočulo veľká časť obyvateľov z okolitých obcí. Príslušníci SNB v danom prí-	

pade ukázali svoju oddanosť k vláde Klementa Gottwalda a postavili sa bok po boku k pracujúcemu ľudu, aby tak dokázali, že nie sú viac orgánmi kapitalistov a rozhodli sa, že poriadok a bezpečnosť, ku ktorému ich vyzval predseda vlády Klement Gottwald, udržia za každých okolností.

14.00
hod.

V Banskej Bystrici usporiadal KSS v Robotníckom dome členskú schôdzu, na ktorej prehovoril poslanec Schmidt a Chladný z Bratislavy. Na tejto schôdzy bola prejavovaná nedôvera niektorým činiteľom na vedúcich miestach, ktorí sa od oslobodenia nevedeli prispôsobiť ľudovo-demokratickému sriadeniu.

14.30
hod.

Okresný veliteľ SNB vo Zvolene nastúpil obchádzku na služobnom aute po celom okrese, pričom prezrel všetky útvary SNB jemu podriadené a doručil im fonogram OŠB Ban. Bystrica, zároveň poučil všetkých príslušníkov Sboru, ako sa majú v danom prípade zachovať a dal im podrobné rozkazy.

V okrese breznianskom prešiel deň 21.2.1948 bez zvláštnych udalostí.
Podobne sa stalo aj v okrese bankoštianickom.

22.2. 10.00
hod.

V smysle rozkazu ZVSMB číslo 4-2 Taj./48 nariadené všetkým útvarom SNB sníženie prísnej pohotovosti na deň 22.2.1948 u všetkých útvarov SNB na 1/3 stavu. Boly zrušené dovolenky.

10.00
hod.

Vo Zvolene sa utvoril Akčný výbor NF okresu zvolenského, pričom bolo zvolené manifestačné shromaždenie.

V Banskej Bystrici KSS a odbojové složky svolaly do veľkej dvorany Národného domu ľudovú manifestáciu, ktorá bola úplne preplnená. Na ľudovej manifestácii boli navrhnutí členovia do rodiaceho sa Okresného akčného a miestneho akčného výboru. V Banskej Bystrici za predsedu OAVNF bol navrhnutý Michal Balko a do MAVNF školský inšpektor Zelený.

Bol nadviazaný tiež styk s OAVNF a MAVNF, ako aj odbojovými složkami, najmä partizánmi a byly konané porady o zosilnenie jednotlivých staníc SNB odbojármi. K uskutočneniu však nedošlo, lebo verejný poriadok v okrese porušený nebol a je v mieste k dispozícii stále silný POMB Banská Bystrica.

V obci Beňuš bola usporiadaná slávnosť na 30 ročné výročie ČA. Na tejto slávnosti sa zúčastnilo asi 30 ľudí.

Deň	Hodina	V e s	Poznámka
22.2.	11.00 hod.		<p>Vo Zvolene mala byť ohlásená schôdza Soc. Dem. strany v hoteli "Grand", ktorá nebola zahájená, nakoľko vedenie strany nepripustilo spolupúť manifestantov.</p> <p>V okrese banoštiavnickom neboly žiadne schôdzky a preslov jednotlivých vládnych činiteľov vypočulo obyvateľstvo miestnym rozhlasom. Inak celý okres bol kludný a bezpečnosť nikde nebola porušená.</p>
23.2.	9.00 hod.		<p>V smysle rozkazu ZVSNB číslo 10 Taj./48 nariaďená všetkým útvarom SNB prísna pohotovosť ako aj plnenie rozkazov SP, podpísané Drom Husákom, dané im prostredníctvom ZVSNB Bratislava.</p> <p>Nariadenia ONV a bez referátov nevykonávať a podať o nich telefonickú zprávu ZVSNB.</p>
	9.15 hod.		<p>Oblasťné veliteľstvo SNB Ban. Bystrica hlási ZVSNB pod číslom 37-3 zprav./48 ako odpoveď na číslo 7 Taj./48, že všetci príslušníci SNB nastúpili prísnu pohotovosť, že dovolenky byly zrušené a nové udelené neboly. Okresní velitelia boli poučení podľa rozkazu.</p>
	10.00 hod.		<p>Akčný výbor v Brezne n./Hronom usporiadal na námestí pred budovou MNV manifestáciu na oslavu ČA, a to k 30 výročiu jeho založenia. Ako hlavný rečník manifestácie bol predseda akčného výboru Bortel. Na manifestácii prehovorili vedúci činitelia všetkých odbojových složiek a za miestnú posádku mjr. Horváth. Rečníci boli odmeňovaní buřlivým potleskom asi 1.000 zúčastnených osôb, ktorí oboznamovali ľud s programom vlády Klementa Gottvalda.</p>
	18.00 hod.		<p>Obyvateľstvo v Banskej Bystrici dozvedelo sa rozhlasom o prevzatí jednotlivých povereníctiev obsadených povereníkmi za DS, povereníkmi KSS. Toto rozhodnutie prijalo obyvateľstvo kludom a bezpečnosť nebola porušená.</p> <p>V ostatných okresoch tunajšieho veliteľstva sa behom dňa, okrem už uvedeného, nič dôležitejšieho sa neprihodilo a všade bol poriadok a pokoj.</p>
24.2.			<p>V neskorých večerných hodinách dňa 23.2.1948 bol zvolený v Brezne n./Hronom akčný výbor NF a za predsedu okresného akčného výboru NF bol zvolený predseda ONV Bortel.</p>
	9.00 hod.		<p>V drevárskych skladoch v obci Polhora byly zriadené závodné stráže z radov robotníctva.</p> <p>Na štátnej pile Gašparovo bola zriadená závodná stráž závodnou radou z partizánov a členov ROH-u, v sile 13 mužov.</p>

Deň	Hodina	V e c	Poznámka
24.2.	9.00 hod.	Vo Zvolene zasadala OAVNF, ktorá volila okresnú správnu komisiu, zároveň predseda složil sľub. OAVNF preberá funkciu ONV.	
12-13	hod.	Všeobecná stávka, v závodoch. V okrese bankkobystrickom bola od 12- do 13 hod. vo všetkých podnikoch zadržaná manifestačná stávka. Priebeh tejto stávky bol hladký. Zamestnanci MNV z Ban. Bystriče zažili vo veľkej dvorane Národného domu, manifestačnú stávku, kde prehovorili funkcionári miestnej organizácie ROH-u Július Mensatoris, Matej Inšititoris a Rudolf Jurašík. V okrese breznianskom v závodoch priemyselných bola zahájena jednohodinová stávka, na znak utvorenia novej vlády Klementa Gottwalda. V závodoch Podbrezová sa účasti 2.000 robotníkov a občanov z Podbrezovej a okolia predniesli svoj prejav predseda závodnej rady a odborovej organizácie Jozef Blažek.	
20.00	hod.	Vo Zvolene zasadala OAVNF.	
22.00	hod.	Veliteľ posádky vo Zvolene plk. Želinský odoprel vydat' zbrane partizánom, v dôsledku toho došlo v kasárňach medzi plk. Želinským a škpt. Gregorčekom k výstupu. Keďže sa jednalo o vec rázu vojenského, členovia SNB sa vyšetrovania nezúčastnili a preto o veci zprávu podať nemohli. O veci bol upovedomený OŠB z Ban. Bystriče, ktoré vyslalo svojich členov ihneď do Zvolena. Deň 24.2.1948 uplynul bez rušenia pokoja a poriadku v celom obvode.	
25.2.	22.00 hod.	V smysle rozkazu ZVSNB číslo 13 Taj./48 vydaný rozkaz okresným veliteľom SNB, aby v dohode s predsedami akčných výborov a koordinačných výborov, odbojových složík, zosilnili SNB, pribráním spoľahlivých, osvedčených a zdravých mužov z radov odbojových složík k pomocnej službe bezpečnostnej službe. V Brezne n./Hronom bol zriadený asistenčný oddiel v počte 45 mužov zo Sväzu slov. partizánov. Členovia asistenčného oddielu vykonávajú v sídle okresu hliadkovaciu službu a sú v stálnej pohotovosti. V priemyselných podnikoch okresu breznianskeho boli zriadené závodné stráže, cieľom stráženia objektov. V ostatných okresoch tunajšieho veliteľstva SNB neboly hlásené žiadne zvláštne udalosti a členovia SNB vykonávali hliadkovaciu službu a sledovali podozrivé osoby. Zákrekom nedošlo.	

26.2.

Deň 26.2.1948 uplynul v celom obvode kludno. Poriadok a bezpečnosť neboly porušené.

18.00
hod.

Okresný akčný výbor HF v Banskej Bystrici zvolal do veľkej dvorany Národného domu manifestačné zhromaždenie, ktoré zahájil predseda OAVNF Michal Balke. Na tomto manifestačnom zhromaždení prehovoril za MAV inšpektor Zelenský, za SNR profesor Pavol Styk. Keď sa ujímal slova, člen bývalej LB trany profesor Kandrata a niekoľko mladíkov začalo kričať " Chceme čítať čas". Predseda Balke vyzval prítomných, aby slávnostné manifestačné zhromaždenie nerušili, načo mladíci- študenti začali kričať " Chceme slobodu a nie teror". Ako páchatelia tohoto činu boli zistení Vladimír Sebenský, Eugen Sebenský, Jaraj Najšej, Dušan Čierny a Stanislav Krepáček, študenti. Menovaní boli hliadkou SNB z miestnosti vyvedení a predvedení na policajnú strážnicu k výsluchu. Celý prípad vyšetrovala OŠB z Ban. Bystrice, ktorá menovaných zatkla a dala do väznice Okresného súdu Banská Bystrica.

Okresný akčný výbor HF vo Zvolene rokoval o príbraní posíl pre SNB z odbojových složíek. Bolo príbratých 30 členov z odbojových složíek. Inak celý deň prebiehal v celom okrese zvolenskom kludno.

19.00
hod.

OAVNF vo Zvolene zvolal manifestačné schôdzu do " Grand" hotelu, kde vložil prítomným politickú situáciu.

Okresný veliteľ SNE b Banskej Štiavnici vykonal kontrolu závočných stráží, ktoré sa práve utvorili, a to tajovníkom Froncom a jedným členom OŠB z Ban. Bystrice. V celom chrese panuje najväčší klud a pokoj. Bezpečnostné orgány nezakrečovali a sústredenie nebolo. V okrese bolo sústredených 6 mužov z odbojových složíek na penv SNB. Títo mužovia boli v stálej pohotovosti na stanici SNB.

K tomu hlásim, že pokiaľ ide o služobné úkony, súvisiace s vládnuou krízou, prebiehaly vo všeobecnosti veľmi ľahko, a to preto, lebo všetky složíky národnej bezpečnosti, dislokované v tanajšom obvode pochopily situáciu a schvalovali vládny program Klementa Gottwalda. Bez reptania a ochotne vykonávaly rozkasy dávane in predstavenými. Všade tam, kde bolo treba zakrečiť Národnou bezpečnosťou, zákrok bol energický a presný. I tieto okolnosti značnou mierou prispely k tomu, že v ďalších dnoch vládnej krízy, bola reakcia zadržaná a neodvážila sa vyvolávať nepokoje.

Nedostatky javily sa snád v tom, že predstavení velitelia neboli dostatočne o celkovej

Deň	Hodina	V e c	Poznámka
-----	--------	-------	----------

situácii informovaní. Rozkazy boli dosť kusé. Pre budúcnosť bolo by dobré doručiť oblastným veliteľom SNB obsirne spracovaný rozkaz, v ktorom by boli zrejme uvedené prípady, kde sa má oblastný veliteľ pridržiavať z prípadu na prípad daných rozkazov a kým by mali byť podpísané a v ktorých prípadoch má oblastný veliteľ jednat z vlastnej iniciatívy.

V súvislosti s višnou krízou bolo tu. oblasti zatknutých 6 osôb a dve oznámené.

Banská Bystrica, 11. marec 1948.

Vedením obl. vel. NB pov.
npor. Mihál